

Maandoverzicht no. 3 - 1967

(Tijdvak 1-3-1967 t/m 31-3-1967)

No. 865.236

I N H O U D

- I. Communisme Internationaal
 - Het communisme in Vietnam
 - De geschiedenis van de partij
 - De Democratische Republiek Noord-Vietnam
 - Het communisme in Zuid-Vietnam
 - Problemen van Noord en Zuid
- II. Activiteiten van de Communistische Partij Nederland
 - De CPN verdedigt haar "autonomie"
 - De partijbestuurszitting van 4 en 5 maart
 - Liquidatie van "Vernu" en "VCU"
 - De CPN weigert deelname aan Europese conferentie
 - Friedl Baruch schrijft een boek over de CPN
- III. Activiteiten van de communistische hulporganisaties
 - De internationale vrouwendag
 - Maatregelen tegen "Vernu" en "VCU"
- IV. Andere groeperingen
 - Paasdemonstraties 1967
 - Het anarchisme en de huidige gezagsproblematiek

Stakingsoverzicht maart 1967

Agenda

HOOFDSTUK I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Het communisme in Vietnam

Duizenden hebben dit jaar opnieuw rond Pasen gedemonstreerd voor vrede in Vietnam. Het onbehagen in de wereld over de rampzalige burgeroorlog die de Vietnamezen teistert, over het militair-technische geweld waarmee de twee grootste wereldmachten er interveniëren - over de Amerikaanse interventie vooral - groeit nog met de dag. Het protest ertegen gaat veelal voorbij aan de "casus belli", aan de motieven van de strijdende partijen. Er is weinig of geen interesse voor de ontwikkelingen die tot deze oorlog hebben geleid en die haar meer en meer hebben gecompliceerd. Men heeft veelal geen of slechts vage ideeën over de consequenties van een beëindiging ervan. De kreet is simpel: "Dit moet ophouden", wat voor velen in feite betekent, dat in elk geval de Amerikanen hun interventie zullen moeten staken.

In de niet-kritische opinies over de Vietnamese oorlog, maar ook in de kritische oordelen spelen pacifistische, morele en humanistische overwegingen een grote rol, naast een toenemend anti-Amerikanisme. Feiten tellen minder. Dat een van de strijdende partijen communistisch is en gedreven wordt door een kracht die zich aan geen grenzen stoort en zich niet bij overeenkomst laat inperken, is een van de realiteiten die in deze opinievorming vaak niet tot haar recht komt.

Over deze realiteit - het communisme in Vietnam - handelt de volgende beschouwing.

De geschiedenis van de partij

De tegenwoordige president van de Democratische Republiek Noord-Vietnam en voorzitter van de Noordvietnamese CP, Ho Chi Minh, heeft in de ontwikkeling van het georganiseerde communisme in geheel het vroegere Indo-China vanaf de begintijd een beslissende rol gespeeld. Zoals zoveel revolutionaire communisten van het eerste uur heeft hij een avontuurlijk leven achter de rug.

Zijn eigenlijke naam schijnt te zijn. Hij werd in 1892 in Annam geboren als zoon van een ambtenaar aan het hof. Na het uitbreken van een opstand waarbij ook zijn vader betrokken zou zijn ge-

weest, vluchtte hij in 1911 het land uit en zwierf op vrachtboten over de gehele wereld tot hij zich in 1918 te Parijs vestigde, waar hij als fotograaf, toneelspeler en schrijver van anti-kolonialistische geschriften in zijn onderhoud trachtte te voorzien. Als militant lid van de Franse socialistische partij stemde hij in 1920 tijdens het befaamde Congres van Tours voor aansluiting bij de Derde Internationale, ging na de partijsplitsing over naar de PCF en verwierf zich in deze partij in korte tijd zoveel faam, dat hij in 1923 als representant van de "onderdrukte koloniale volkeren" naar een congres van de "Krestintern" (de Boeren Internationale) te Moskou werd afgevaardigd.

In 1924 nam hij als gedelegeerde van de Franse koloniën deel aan het vijfde Comintern-congres, waar hij sprak over het belang van de anti-koloniale strijd en benadrukte (eerder dan Mao Tse-toeng) dat de communistische revoluties in de koloniale gebieden dienden te worden uitgevoerd door de boeren onder leiding van de communistische partij.

In hetzelfde jaar werd hij onder de naam als secretaris en tolk toegevoegd aan de Sowjet-missie onder leiding van naar Soen Jat-sen, vermoedelijk met de meer specifieke opdracht het communisme te organiseren onder de Vietnamese ballingen in Zuid-China. Hij had daarbij matig succes - de internationale sympathieën van de Vietnamese nationalist in China lagen verdeeld - tot hij in 1927, na de breuk tussen Tsjang Kai-sjek en de communisten, moest uitwijken naar de Britse kroonkolonie Hongkong. Hier slaagde hij erin, in 1930, een aantal communistisch georiënteerde emigrantenorganisaties samen te smelten tot één Indo-Chinese CP, de Dong Duong Cong San Dang.

Aanvankelijk leek het erop dat de nieuw-gestichte ICP tot in het binnenland van Vietnam vaste voet zou weten te krijgen. Na een poging - later veroordeeld door de Comintern - een oproer onder Vietnamese boeren te "annexeren", bleken de kansen voor de partij, vervolgd door de Fransen, Engelsen en Chinese nationalist, echter verkeken.

, vogelvrij, vluchtte naar de Sowjet-Unie en vervolgens weer terug naar West Europa, waar hij bleef tot 1938. Andere partijleiders werden geïnterneerd of trokken zich terug in de niet door de Chinese nationalist gecontroleerde Chinese provincie Kwangsi. Hier dook

weer op rond 1940 en verenigde hij de Indo-Chinese emigrantenorganisaties in 1941 in een breed "front voor de strijd tegen het Franse en Japanse fascisme en imperialisme", de Viet Nam Doc Lap Dong Minh Hoi, afgekort "Vietminh".

Slechts een kleine minderheid van communisten vormde de kern van deze organisatie, die zich begon toe te leggen op subversieve cellenbouw in het intussen door de Japanners gecontroleerde, maar officieel nog door de Fransen bestuurde Vietnam.

Als communistische agitator bleef desondanks gezocht door de Chinese nationalistten. In 1941 wisten zij hem te arresteren. Twee jaar later echter slaagde hij erin, met medewerking van een Chinese generaal, uit de gevangenis te worden ontslagen als een zekere "Ho Chi Minh" die bereid was voor Tsjang Kai-sjek een spionagenet op te zetten in Noord Tonkin. Met een maandelijkse toelage van de regering Tsjang Kai-sjek(!) kon hij zich aldus opnieuw wijden aan de uitbouw van de Vietminh.

In 1945, kort voor de Japanse overgave, proclameerde Ho de algemene opstand tegen de Japanners. De Vietminh bezette Hanoi, dwong de door de Japanners aangestelde ex-keizer van Annam, , tot aftreden, en verklaarde Vietnam (in september) onafhankelijk.*) Om elke verdenking als zouden de communisten de macht hebben gegrepen te ontzenuwen, werd de ICP ontbonden en gereduceerd tot een "Vereniging ter bestudering van het Marxisme". Tegelijkertijd werd naast de Vietminh een nog breder front georganiseerd, de Lien Viet, zodat de regering Ho zich in het machtsvacuüm tussen de Japanse bezetting en de herbezetting door het Franse leger gesteund wist door brede lagen van de bevolking. Dit versterkte haar positie aanzienlijk in haar onderhandelingen met de Franse regering die aanvankelijk voor het "onafhankelijke" Vietnam niet ongunstig uitvielen. In maart 1946 bereikte Ho Chi Minh een voorlopig accoord met een vertegenwoordiging uit Parijs, waarbij de Staat Vietnam erkend werd als een autonoom gebied binnen een Indo-Chinese federatie, zij het voor de eerste vijf jaar onder protectie van het Franse leger.

In de zomer van 1946 reisde Ho Chi Minh naar Parijs voor verdere besprekingen. Hoewel hij echter als nationalistische verzetsheld (niet als communist) door de Franse regering vorstelijk ontvangen werd (hij woonde als eregast de parade ter gelegenheid van de Quatorze Juillet bij) liepen de onderhandelingen, ook al door gebrek aan steun van de kant van de Franse CP, zo slecht af, dat Ho zich gedwongen zag opnieuw tot revolutionair geweld te besluiten. Mede vanwege de spanningen die

*) In 1949 werd door de Fransen opnieuw tot staatshoofd benoemd. Hij bleef formeel in functie tot 1955.

de Franse herbezetting reeds in Vietnam hadden opgeroepen, brak de strijd uit onmiddellijk na de terugkeer van Ho uit Parijs. Ze zou zeven en een half jaar duren tot de nederlaag van het Franse expeditieleger in 1954.

In deze oorlogsjaren voltrok zich een belangrijke politieke ontwikkeling. Eind 1949 kwamen de troepen van Mao Tse-toeng tot aan de grens met Vietnam, waardoor Ho's Republiek de beschikking kreeg over faciliteiten in een door de communisten gepacificeerd achterland. Het contact met communistisch China vergemakkelijkte het contact ook met de andere bloklanden, die de Republiek Vietnam de een na de ander erkenden. Deze internationale communistische steun maakte Ho Chi Minh echter minder afhankelijk van de niet-communistische elementen in eigen land. De tot dan toe zoveel mogelijk verdoezelde communistische leiding van de Vietminh-beweging werd weer duidelijker zichtbaar. Terwijl de Vietminh gefuseerd werd met de Lien Viet (1951), waardoor de contrôle op de niet-communistische organisaties versterkt werd, viel ook het besluit tot heroprichting van de CP, nu als zuiver Vietnamese partij, die onder de naam Dang Lao Dong de drijvende politieke kracht werd van de Vietminh-beweging.

De Democratische Republiek Noord-Vietnam

Overeenkomstig het accoord van Genève (1954) kreeg de Vietminh het bestuur over het noordelijke deel van Vietnam (boven de 17e breedtegraad) en kwam het zuidelijke deel onder de anti-communistische regering van

De inrichting van de Democratische Republiek Noord-Vietnam werd voornamelijk bepaald door de radicale pro-Chinezen van de Lao Dong-partij onder leiding van de toenmalige secretaris-generaal

, die een volledige collectivisering van het land voorstonden. De terreur waarmee de communisten de boerenbevolking dwongen zich in de heilsstaat in te passen was verhoudingsgewijs niet minder verschrikkelijk dan die waarmee de collectivisering van de Sowjet-Unie in de twintiger jaren gepaard ging. In de door de communisten gecontroleerde gebieden was er de grondslag al voor gelegd vóór het einde van de oorlog. In 1952 waren de inkomens genivelleerd door een ware plunderbelasting. Het jaar daarop werd een "besluit tot classificatie van de bevolking" uitgevaardigd, waarbij de verschillende bevolkingsgroepen in meer of minder nuttige sociale categorieën werden ingedeeld. "Reactionairen"

en "bourgeois-elementen" werden daardoor uitgezeefd en blootgesteld aan vernederingen en vervolgingen die de recente activiteiten van de Chinese rode gardisten voorafschaduwden. De categorie van de "grondbezitters" - voor het merendeel kleine boeren - werd gebrandmerkt voor een totale vernietiging. In de jaren 1953/1954 werd eerst de pachtrente zodanig verlaagd, dat de landeigenaren geleidelijk van hun inkomen beroofd werden; daarna - in de jaren 1954/1956 - werd de eigenlijke collectivisatie met geweld doorgevoerd. Enkele honderdduizenden "volksvijanden" vonden daarbij de dood. (De hoogste schattingen lopen tot een half miljoen.)

Door verschillende omstandigheden kwam er in 1956 een eind aan het schrikbewind. Zowel de invloed van een dooi-periode in de Sowjet-Unie en in het naburige China als de "geest van Bandoeng" begonnen zich tegen het eind van het jaar in Vietnam te doen gelden. De directe aanleiding tot de koerswijziging vormde echter een boerenopstand in de provincie Nghe-An - dezelfde provincie waar in 1930 de mislukte, door de communisten gesteunde opstand plaatsvond. Ho Chi Minh redde de situatie door de aansluiting met de ontwikkelingen in het internationale communisme tot stand te brengen. De pro-Chinese fractie werd van haar macht beroofd en afgezet als secretaris-generaal.*) De pro-Chinezen bleven echter in de top van de regering en de partij geïncorporeerd, waardoor desintegratie werd voorkomen.

In de volgende maanden werden tienduizenden slachtoffers van het bewind uit de concentratiekampen ontslagen en werd in de pers vrijelijk over hun ervaringen geschreven. Tegelijkertijd liep het lidmaatschap van de Lao Dong partij met een derde terug.

De dooi-periode duurde echter nauwelijks een half jaar. Met de consolidering van de nieuwe orde bleef er met name van de intellectuele vrijheid weinig over. Een nieuwe constitutie, ingevoerd op 1 januari 1960 legde een praktisch ongelimiteerde macht in de handen van de President, Ho Chi Minh. De partij bleef totalitair en oppermachtig.

Het communisme in Zuid-Vietnam

Na de tweedeling van Vietnam in 1954 bleef een belangrijk deel van de Lao Dong partij in het zuiden ondergronds. Partijleiders die

*) Hij werd opgevolgd door Ho Chi Minh, die zijn functie echter in 1961 weer overdroeg aan , en zelf partijvoorzitter bleef.

al te bekend waren, weken uit naar het Noorden en werden vervangen door Noord-Vietnamezen. Het doel van de partij bleef uiteraard de "bevrijding van het Zuiden", onder leiding van een omstreeks 1955 te Hanoi opgericht "Speciaal Comité voor het Zuiden" van de Lao Dong Noord-Vietnam.

Hoewel er reeds voordien van guerilla-activiteit sprake was, gold tot 1959 officieel het consigne, dat men zich in het diepste geheim op de revolutie zou voorbereiden (er werden duizenden wapendepots aangelegd) en intussen alle lagen van de bevolking zou penetreren. Het jaar 1960 vormde een keerpunt in deze activiteit. In zijn rede tot het IIIe Congres van de Lao Dong-partij, dat in september van dat jaar te Hanoi werd gehouden, verklaarde :

"Om de volledige overwinning van de revolutionaire beweging van Zuid-Vietnam te verzekeren zal het Zuidvietnamese volk onder leiding van de marxistisch-leninistische partij en de werkende klasse een breed front moeten vormen van arbeiders, boeren en soldaten. Dit front zal alle patriottische partijen, alle godsdienstige groeperingen en alle politieke organisaties die tegen de USA-Diem-kliek strijden, moeten verenigen. De belangrijkste taak van dit front zal moeten zijn: de regering-Diem omver te werpen, de grondwet buiten werking te stellen, de buitenlandse politiek van Zuid-Vietnam in een neutrale richting om te buigen en de relaties tussen Noord en Zuid te normaliseren. Dit laatste zal een eerste stap betekenen op de weg naar een vreedzame hereniging van Vietnam."

Dat de communisten in het zuiden hun werk goed hadden gedaan bleek reeds drie maanden later, toen bekend werd gemaakt, dat het "Front voor de nationale bevrijding van Zuid-Vietnam" inderdaad tot stand was gekomen (20 december 1960). Naast de communistische partij maakten er twintig andere organisaties deel van uit, waaronder een democratische partij, een radicaal-socialistische partij, boerenorganisaties, Boeddhistische groeperingen en vrouwen-, studenten-, journalisten- en jongerenorganisaties. Tezelfdertijd werd het "Leger van het Nationale Bevrijdingsfront", de "Vietcong", opgericht.

Het paste in deze nationaal-front-manoeuvre, dat de Lao Dong-partij in Zuid-Vietnam werd opgeheven en vervangen door een Revolutionaire Volkspartij (zoals in 1945 in het kader van dezelfde tactiek de ICP werd vervangen door de Vereniging ter Bestudering van het Marxisme). De motie-

ven hiervoor waren, dat men de gedachte aan een communistiche partij wat wilde terugdringen en, om de tegenstanders een argument uit handen te slaan, formeel en ostentatief de band met de Lao Dong van Noord-Vietnam wilde doorsnijden. Anderzijds deden de communisten (altijd ongelukkig met formeel niet correct geregelde zaken!) het effect van deze schijnmanoeuvre echter weer teniet, door in een resolutie te verklaren, dat "de Revolutionaire Volkspartij de Lao Dong-partij van Vietnam was, in het noorden en in het zuiden werkend onder leiding van kameraad Ho Chi Minh". Ter verduidelijking werd daaraan toegevoegd: "Men moet wel begrijpen, dat het slechts gaat om een naamsverandering. Hoewel de nieuwe naam verschilt van die van de partij van Noord-Vietnam, is de partij in het zuiden een sectie van de Lao Dong-partij, geleid door het Centraal Comité met president Ho Chi Minh aan het hoofd... Behalve de naam is er niets veranderd...."

Over de functie van de Revolutionaire Volkspartij in het Nationale Bevrijdingsfront liet de partij overigens geen twijfel bestaan. In een communiqué ten behoeve van het Bevrijdingsfront verklaarde het Centraal Comité:

"Gedurende meer dan zes jaar hebben de leden van de Lao Dong-partij in het zuiden gewerkt en met de steun van het volk tegen het USA-Diem-bewind gestreden. De revolutionaire beweging heeft zich in die tijd sterk ontwikkeld. Het ontbreekt haar echter nog steeds aan een adequate organisatie en voldoende leiding. Met name op lager niveau is de organisatie van een geringere kwaliteit dan op districtsniveau. Daarom is het nodig, dat de revolutie onder een meer gecentraliseerde leiding wordt geplaatst. Zo alleen zal ze versneld kunnen worden."

En vervolgens:

"De Revolutionaire Volkspartij is opgericht om de revolutie in de juiste richting te leiden. Welke omstandigheden zich ook zullen voordoen, de partij beschikt altijd over de middelen en over het politieke inzicht om de vijand tegemoet te treden en terug te dringen. De partij is dan ook de hoogste organisatie; ze is verantwoordelijk voor alle andere organisaties. Ze is souverain."

Met deze uitspraak waren de verhoudingen wel voldoende duidelijk getekend.

Het Nationale Bevrijdingsfront, gecontroleerd door de Revolutionaire Volkspartij, groeide de laatste jaren uit tot een wijdvertakte organisatie met permanente vertegenwoordigers in het buitenland (voornamelijk in socialistische landen). Als voorzitter treedt op een zekere (niet-communist), als vice-voorzitter:

, die tevens voorzitter is van de Revolutionaire Volkspartij. Als secretaris-generaal fungeert de voorzitter van de Democratische Partij, .*)

Problemen van Noord en Zuid

In de eerste jaren van de meer gerichte strijd tegen de door de Verenigde Staten gesteunde regering in Saigon - ongeveer vanaf 1958 - werd door de communisten de strategie van de "Khoi Nghia" (de algemene volksopstand) gevolgd. Door middel van agitatie, overreding, terreur en een weloverwogen gedoseerde guerilla-activiteit trachtten zij in de dorpen van het Zuiden een revolutionaire stemming te kweken die - mits opgevoerd volgens de regels van een kunst die het geheim is van beroepsrevolutionairen - op een fataal ogenblik in het hele land tegelijk tot ontlading zou kunnen worden gebracht.

Al spoedig echter, waarschijnlijk vanaf het begin van de zestiger jaren, verloren de voorstanders van deze strategie het van de aanhangers van de guerilla-tactiek. Onder hen waren vooral de theorieën van Mao Tse-toeng populair, waarin de verschillende fasen van de guerillastrijd - vanaf de inzet van revolutionaire "commando's" tot de volledige oorlog - gedetailleerd waren uitgewerkt en een complete casuïstiek werd gegeven voor alle situaties die zich konden voordoen. Daarbij werd de gedachte van de "Khoi Nghia" echter niet geheel losgelaten.

Uiteraard prevaleerde in deze jaren zowel in Noord-Vietnam als in de Vietcong in het zuiden de harde lijn. De last van de oorlog, die door het Noorden werd mee-gedragen, de vernietiging van vitale installaties, de economische achteruitgang en een zekere malaise onder de bevolking, die sinds de Japanse tijd weinig rust meer had gekend, lieten de Noordvietnamese leiders geen andere keus. Vanwege tegenstellingen

*) Onder de vertegenwoordigers van de Vietcong in het buitenland zijn er verschillenden die recentelijk contact hadden met de Nederlandse communisten, zoals (Praag), voormalig voorzitter van de radicaal-socialistische partij, de enige buitenlander die in 1966 voor het "Waarheid"-feest werd uitgenodigd en (Oost-Berlijn) die door het ANJV werd uitgenodigd het Kerstcongres 1966 bij te wonen.

tussen een meer pro-Russische en een meer pro-Chinese fractie leken in deze politiek onder de wisselende omstandigheden soms Russische, soms Chinese invloeden te overheersen. Het streven naar een onafhankelijke politiek, gefundeerd in de eigen revolutionaire ervaring, bleek echter telkens sterker dan elke toeneiging tot een van beide communistische grootmachten, niet in het minst vanwege het besef, dat men met een "commitment" zijn lot definitief in vreemde handen zou leggen. Het sterkst sprak dit in de verhouding tot de Chinezen, die zich in de sfeer van de propaganda de politiek-ideologische leiding van de Vietnamese bevrijdingsstrijd hadden toegeëigend en, overtuigd van een onvermijdelijke en beslissende confrontatie tussen het socialisme (China) en het imperialisme (de Verenigde Staten) deze strijd als een proloog tot "hun" oorlog waren gaan beschouwen. De laatste maanden hebben er aanwijzingen genoeg voor geleverd, dat de Vietnamese communisten noch de absolute geldigheid van Mao's ideeën wensen te aanvaarden, noch deze apocalyptische visie van de Chinese ultra-revolutionairen wensen over te nemen.

Onder de vereenvoudigingen die op de schier onontwarbare Vietnamese kwestie worden toegepast is naast het simplisme van de vredesdemonstranten dat beëindiging van de Amerikaanse interventie de oplossing voor alle problemen zou betekenen, vooral het simplisme populair, dat de Vietcong via Hanoi politiek-ideologisch gemanipuleerd zou worden door de Chinezen. Maar hoewel de politieke en ideologische standpunten van de Vietnamese communisten en de Chinezen dicht bij elkaar liggen, vechten de Vietnamezen toch voornamelijk voor hun eigen zaak. En uiteraard wordt de Vietcong vanuit Hanoi gedirigeerd, maar het is tegelijkertijd niet onwaarschijnlijk, dat de communisten in het zuiden, in een totaal andere situatie dan in het noorden en met intussen eigen "gevestigde belangen" ook op hun beurt weer strijden voor een eigen zaak. Het program van het Bevrijdingsfront voorziet (voor na de overwinning) in een politiek van neutraliteit (geen aansluiting bij het socialistische blok), in een gemengde economie (geen socialisme) en in vreedzame onderhandelingen over de hereniging van Noord en Zuid (geen annexatie door het Noorden, door Premier Pham Van Dong van Noord-Vietnam onlangs een "dwaze en misdadige gedachte" genoemd). Daar komt bovendien bij, dat de communisten in het Bevrijdingsfront een minderheid vormen, voor communisten weliswaar nimmer een beletsel om de leiding te

nemen, maar waardoor zij wel gehouden zullen zijn aan zekere consideraties met betrekking tot zoveel medestanders van andere richtingen. De communisten van Zuid-Vietnam anno 1967 zijn bij lange niet meer de communisten van Noord-Vietnam anno 1954, ook al lijkt het tijdsverschil gering. Het program van het Bevrijdingsfront zal ook na een eventuele overwinning niet zonder meer geliquideerd kunnen worden.

Met andere woorden: ook na een volledige zege van de Vietcong zal het Noord-Zuid probleem (als annexatie inderdaad achterwege blijft) waarschijnlijk aanzienlijk blijken te zijn - een probleem waar de Paasmarcheerders van die tijd wel overheen zullen lopen, op weg naar gemakkelijke oplossingen van weer nieuwe moeilijkheden.

H O O F D S T U K II

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

De CPN verdedigt haar "autonomie"

Het partijbestuur van de CPN is deze maand tweemaal bijeen geweest om zich te beraden over de houding van de Nederlandse CP ten aanzien van de huidige situatie in de communistische wereldbeweging.

Dit beraad heeft geresulteerd in een uitvoerige brief aan de Franse CP, waarin de CPN-leiding zich scherp afwijzend opstelt tegenover doel en organisatie van de conferentie van alle Europese CP'en, die van 24 tot 27 april a.s. te Karlovy Vary (Tsjechoslowakije) zal worden gehouden.

Verder heeft het partijbestuur besloten de communistische reisbureaus "Vernu" en "VCU" te liquideren, om daardoor de mogelijkheid tot "inmenging" van Oosteuropese CP'en in de interne partijzaken van de CPN (via beïnvloeding van met vakantie in de socialistische staten verblijvende Nederlandse communisten) te verkleinen.

Met deze maatregelen heeft de CPN-leiding het isolement van haar partij ten opzichte van vrijwel alle andere Europese CP'en wederom versterkt. Bovendien heeft zij hiermede de onrust in eigen gelederen (vooral onder de met Moskou sympathiserende partijgenoten) aangewakkerd.

De uitgebreide partijbestuurszitting van 4 en 5 maart 1967

Teneinde de stemming in de partij te peilen en tevens om aan haar beleid althans een schijn van democratisch overleg te geven, had de CPN-leiding een groot aantal partijfunctionarissen en afgevaardigden van vrijwel alle afdelingen uitgenodigd om deze eerste partijbestuurszitting na de verkiezingen bij te wonen. Medegedeeld werd dat deze bijeenkomst een consultatief karakter droeg; besluiten zouden pas tijdens een besloten PB-zitting op 20 maart genomen worden. Om te voorkomen dat het besprokene voortijdig in bredere kring bekend zou worden, waren er bijzondere veiligheidsmaatregelen getroffen. Zo werd de ruim 300 aanwezigen onder meer verzocht geen aantekeningen te maken.

Partijvoorzitter Paul de Groot hield een drie uur durende inleiding over de situatie in de communistische wereldbeweging. Kernpunt van zijn betoog was zijn stelling, dat de huidige verdeeldheid der

communistische partijen veroorzaakt is door Chroestsjow, die - uitgaande van een revisionistische politiek - eerst Stalin ten onrechte ontluisterde en daarna verraad pleegde aan de Chinese Volksrepubliek. Chroestsjow zou dit gedaan hebben om betere (economische) betrekkingen met de Verenigde Staten te kunnen onderhouden en in het algemeen zijn politiek van vreedzame coëxistentie te kunnen verwezenlijken. Duidelijk liet De Groot merken kritiek op deze politiek te hebben, hoewel hij niet zo ver ging dit beleid in zijn geheel expliciet te verwerpen. Scherp veroordeelde de CPN-voorzitter de huidige CPSU-leiding, omdat deze nog altijd niet voldoende naar zijn zin heeft afgerekend met het door Chroestsjow geïntroduceerde revisionisme. (Dat men - zoals Peking beweert - bezig is het kapitalisme te herstellen in de Sowjet-Unie, achtte hij echter "beslist niet waar". Wel was dat z.i. het geval in Joegoslavië). In dit verband lanceerde De Groot de opmerkelijke stelling, dat het revisionisme in de Sowjet-Unie een kans heeft kunnen krijgen, omdat er na de revolutie van 1917 grote delen van het oude tsaristische ambtenarenapparaat door de Sowjet-leiders waren overgenomen. Stalin had deze mensen met terreur onder de duim kunnen houden, maar onder Chroestsjow waren ze weer tot macht gekomen, waardoor het revisionisme in de topleiding van de CPSU had kunnen doordringen.

Met deze merkwaardige theorie wil De Groot kennelijk suggereren, dat ook in Rusland de revolutie "nog niet voltooid" is en dat ook Rusland - evenals China - een "culturele revolutie" nodig heeft om het revisionisme (en daarmee de huidige topleiding) weg te vagen.

Uit deze kritiek mocht echter - volgens de CPN-voorzitter - niet de conclusie getrokken worden dat de CPN vijandig (!) stond tegenover de communistische partij van de Sowjet-Unie. Integendeel, de basis van deze partij (gewone leden en het lagere kader) was z.i. niet door het revisionisme aangetast en daardoor bleven CPSU en Sowjet-Unie vrienden en bondgenoten. En moet men niet juist zijn vrienden "De Waarheid" zeggen?

Houding van de CPN t.o.v. de andere CP'en

Vervolgens herhaalde De Groot zijn al eerder geuite beschuldiging, dat de Oosteuropese partijen, in het bijzonder de CPSU, er op uit zijn de politiek van de CPN zodanig te beïnvloeden, dat zij haar autonome koers zal moeten opgeven om zich achter Moskou te scharen. Met nadruk stelde de CPN-voorzitter dat de Nederlandse CP haar autonomie ten scherpste zal verdedigen tegen welke partij ook. Wij wensen

geen kaviaar en geen haaienvinnesoep, aldus De Groot, maar erwtensoep met kluif. In de nabije toekomst zou de CPN dan ook nog slechts met enkele partijen "die eveneens het revisionisme bestrijden en alle inmenging verwerpen" contact willen onderhouden. Van die partijen kunnen genoemd worden: de Noordkoreaanse CP, de Noordvietnamese CP, het Vietnamese Bevrijdingsfront, de Indonesische CP, de Noorse CP, de Cubaanse CP en de Roemeense CP.

Vooraf met deze laatste partij, die zich - zoals bekend - binnen het Sowjetblok zeer onafhankelijk opstelt en waarschijnlijk ook niet zal deelnemen aan de a.s. conferentie van Europese CP'en, zou de CPN op korte termijn de banden willen verstevigen. Het Vietnamese Bevrijdingsfront en de Indonesische CP (die n.b. op het ogenblik vanuit Peking wordt geleid) maken in dit rijtje van "autonome CP'en" een wat vreemde indruk. Men dient echter te bedenken dat voor De Groot niet zozeer de onafhankelijkheid t.o.v. Peking, als wel tot die t.o.v. Moskou het zwaarste weegt.

Dit komt ook tot uitdrukking in de voorwaarden die hij op de partijbestuurszitting stelde aan de Russische, de Chinese en de Albanese CP, wilde de CPN de officiële betrekkingen met deze partijen weer herstellen. De CPSU zou daartoe duidelijk en openlijk moeten afrekenen met de revisionistische politiek van Chroestsjow en zich bovendien moeten distancieren van de pro-Russische opposanten in en om de CPN. De Chinese en Albanese CP dienden slechts de steun aan de pro-Chinese groepjes ("Rode Vlag" en "MLCN") stop te zetten. Opmerkelijk is overigens, dat De Groot hier voor het eerst de Chinese steun aan de pro-Chinese oppositie als zodanig veroordeelde. Eerder werd op vergaderingen en in "De Waarheid" steeds betoogd dat de Chinese CP geen hulp verschaftte aan "MLCN" en "Rode Vlag".

Kritiek van de CPN op eigen instellingen

Scherpe kritiek bracht De Groot op een aantal partijinstellingen, die naar zijn mening "invalspoorten voor het revisionisme" waren. In de eerste plaats achtte hij deze kwalificatie van toepassing op de reisbureaus "Vernu" (reisbureau van de vriendschapsvereniging "Nederland-USSR") en "VCU" ("Vereniging voor Culturele Uitwisseling", reisbureau van de "Nederlandse Vredesraad"). De door deze bureaus georganiseerde vakantiereizen naar de Oosteuropese landen zouden de "inmenging" van de socialistische staten in de interne partijzaken van de CPN (via beïnvloeding van aldaar met vakantie vertoevende CPN-leden) vergemakkelijken.

Ook de contacten die de verenigingen van oud-verzetsstrijders "Verenigd Verzet 1940-1945" en het "Auschwitzcomité" met de Oosteuropese landen onderhouden, droegen naar de mening van de CPN-voorzitter het gevaar in zich van een aantasting der CPN-autonomie.

Fel keerde De Groot zich tegen de partij-uitgeverij "Pegasus", die hij "een afvoerriool van revisionistische vuilschrijverij" noemde. Dit, omdat "Pegasus" teveel lectuur uit de Oosteuropese landen (in het bijzonder uit de DDR) zou doorverkopen of heruitgeven in Nederlandse vertaling. Hij kondigde een reorganisatie aan van bovenvermelde instellingen, eventueel gepaard gaande met maatregelen tegen de leiding.

Het partijbestuur besluit tot liquidatie van "Vernu" en "VCU"

Tijdens de besloten zitting van 20 maart j.l. hechtte het partijbestuur zijn goedkeuring aan een resolutie, waarin het besluit is neergelegd de reisbureaus "Vernu" en "VCU" te liquideren. Deze resolutie, die op 1 april j.l. in "De Waarheid" werd gepubliceerd, stelt dat de Nederlandse communisten indertijd "ten einde de koude oorlogssfeer te doorbreken" het initiatief hebben genomen tot de organisatie van "arbeiderstoerisme" naar Oost-Europa. Dit "arbeiderstoerisme" zou erop gericht geweest zijn "de internationale solidariteit te versterken".

"Als gevolg van de onverschillige en afwijzende houding tegenover het arbeiderstoerisme in deze landen, hebben deze vakantiereizen niet de beoogde resultaten gehad. Integendeel, ze zijn misbruikt voor revisionistisch ondermijningswerk en zelfs konden slechte elementen uit burgerlijke kringen er gebruik van maken om tegen de belangen van de socialistische landen op te treden".

De resolutie laat er geen twijfel over bestaan wie dit "revisionistische ondermijningswerk" heeft verricht ("aan de macht zijnde elementen in de socialistische landen") en wat daarmee wordt bedoeld ("pogingen om leden van de CPN voor hun rechtse koers te winnen, de autonomie te schenden en onze partij aan hun schadelijke anti-leninistische politiek te onderwerpen") en zij concludeert:

"De communisten kunnen de verantwoordelijkheid voor het organiseren van dergelijk toerisme niet langer op zich nemen. Het partijbestuur besluit daarom de partijgenoten uit deze toeristische instanties terug te trekken".

Aangezien de personeelsbezetting van de reisbureaus "Vernu" en "VCU" een louter communistische aangelegenheid is, komt dit partijbesluit in de praktijk neer op een volledige liquidatie van beide instellingen.

Van de partijgetrouwe employees van het reisbureau "VCU" kan worden verwacht dat zij zich in meerderheid loyaal zullen schikken naar de wil van de partijleiding en op korte termijn de verbintenissen zullen annuleren. Wim Hulst, directeur van "Vernu", heeft echter het partijbestuur schriftelijk laten weten het genomen besluit niet te zullen uitvoeren. "De Waarheid" meldde daarop in haar editie van 1 april, dat Hulst door het dagelijks bestuur als lid van de CPN is geschorst. Een nadere beschouwing over de houding van het reisbureau "Vernu" is opgenomen in hoofdstuk 3 van dit Maandoverzicht.

Naar verluidt zou de partijleiding in haar, thans welhaast pathologische vrees voor aantasting van haar autonomie-politiek nog verder willen gaan en zelfs een algemeen verbod willen instellen voor alle CPN-leden om zonder toestemming van het partijbestuur naar de Oosteuropese landen te reizen. Over het feit dat een en ander de onrust in de CPN steeds meer doet toenemen, maakt de partijleiding zich kennelijk weinig bezorgd. Een kort commentaar in "De Waarheid" van 1 april achtte het "heel normaal en begrijpelijk" dat sommige partijbesluiten "niet direct door iedereen overzien zullen worden en sommigen wellicht voorvragen stellen"(!) De commentator meende dan ook deze kwestie te kunnen afhandelen met de dooddoener dat "maatregelen die het partijbestuur in het verleden in het belang van de partij soms tegen verschillende personen of instellingen heeft moeten nemen, in de praktijk hun juistheid hebben bewezen". Dat dit "argument" de verontruste CPN-leden echter slechts matig zal bevredigen, behoeft geen betoog.

Bij de afsluiting van dit Maandoverzicht werd nog bekend dat de directeur van de partij-uitgeverij "Pegasus", Jan van Seggelen, in verband met de op zijn beleid uitgeoefende kritiek, ontslag heeft gevraagd en gekregen. Hij is per 1 april j.l. vervangen door

, lid van het dagelijks bestuur van de CPN. De werkzaamheden van de uitgeverij-afdeling (en de daarmee gepaard gaande contacten met buitenlandse relaties) zijn voorlopig stopgezet.

De CPN weigert deel te nemen aan de conferentie van Europese CP'en

Daags na de partijbestuurszitting van 20 maart j.l. publiceerde "De Waarheid" een uitvoerige brief van de CPN-leiding aan de Franse communistische partij. In deze brief wordt gesteld, dat de CPN niet wenst deel te nemen aan de conferentie van alle Europese CP'en, die van 24 tot 27 april a.s. te Karlovy Vary (Tsjechoslowakije) zal worden gehouden. De partijleiding is van mening, dat de manier waarop de conferentie is georganiseerd "in strijd is met de elementaire begrippen van partijdemocratie en normale betrekkingen tussen partijen van de arbeidersklasse". Zij ontzegt de PCF in een langademig, formalistisch betoog de bevoegdheid een dergelijke conferentie te organiseren en spreekt zelfs van "een flagrante schending" van de verklaring der 81 CP'en, die in 1960 te Moskou werd opgesteld. De aap komt echter pas uit de mouw waar in de brief wordt opgemerkt:

"Wij willen U openhartig zeggen dat wij de indruk hebben dat het plan voor een algemene Europese conferentie van de huidige leiding van de CPSU uitgaat, die daarvoor echter niet openlijk de verantwoordelijkheid op zich neemt".

Hieruit blijkt weer eens duidelijk, dat de CPN-leiding vooral beducht is om, middels deelname aan deze conferentie, gedwongen te worden de door haar scherp gekritiseerde - op ontspanning in Europa gerichte - Russische politiek te onderschrijven. In het bijzonder betreffende de mogelijke afsluiting van een z.g. "non-proliferatieverdrag" neemt de CPN een zeer afwijzend standpunt in. Een verdrag inzake "non-proliferatie" (tegen spreiding van kernwapens) kan slechts betekenis hebben, zo stelt zij in haar brief aan de PCF, als daardoor elke weg naar atoomwapens voor de Duitse Bondsrepubliek wordt afgesloten. Aangezien de onderhandelingen in het geheim worden gevoerd, wenst de CPN zich voorlopig van zo'n verdrag te distancieren. Te meer - aldus de brief - omdat het in 1963 afgesloten kernstopverdrag "bedrog is gebleken te zijn". Het heeft slechts "illusies" gekweekt; de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk hebben het als dekmantel gebruikt voor een versnelde atoombewapening.

Een andere belangrijke reden waarom de CPN zich kritisch opstelt t.a.v. een op ontwapening in Europa gerichte politiek (het voorname agendapunt van de conferentie van Europese CP'en), is haar mening dat "het probleem van de Europese veiligheid" niet los gezien kan worden van de politieke ontwikkeling in Azië.

"De opvatting dat de Europese veiligheid een zaak is die tot Europeanen en Europese partijen beperkt kan worden - zo bericht de CPN-leiding aan de PCF - is een typisch revisionistische opvatting die door onze partij ten scherpste wordt veroordeeld".

Volgens de CPN speelt deze opvatting de Amerikanen in de kaart, die van een "ontspannen situatie" in Europa gebruik zullen maken om de oorlog in Vietnam met groter hevigheid voort te zetten.

Opmerkelijk is, dat deze "revisionistische" opvatting twee jaar geleden nog gehuldigd werd door diezelfde CPN en wel in zo extreme mate, dat zij weigerde een verklaring over het gevaar van de Vietnamese oorlog te ondertekenen, die de CP'en uit de "kapitalistische landen" van Europa tijdens de conferentie van Brussel (1-3 juni 1965) hadden opgesteld! Partijsecretaris Henk Hoekstra schreef toen in "Politiek en Cultuur" van juli 1965:

"Door de delegatie van de CPN (op de Brusselse conferentie) werd de strijd tegen het Duitse imperialisme als het centrale vraagstuk in de strijd voor de vrede in de wereld gesteld.

De feiten bewijzen steeds weer opnieuw dat van Europa uit de internationale vrede wordt bedreigd".

Thans schrijft de CPN-leiding in haar brief aan de PCF:

"Onze partij staat op het standpunt dat zonder samenwerking met de Chinese CP en zonder onvoorwaardelijke en actieve ondersteuning van de verdedigingsstrijd van het Vietnamese volk tegen de Amerikaanse agressie, geen enkele actie voor veiligheid, waar ook ter wereld, ernstig genomen kan worden".

Behalve als illustratie van een op geruisloze wijze uitgevoerde politieke salto, zijn bovenvermelde citaten ook typerend voor de langzaam maar zeker naar de inzichten van Peking evoluerende opvattingen van Paul de Groot c.s. Opvattingen, die de CPN in steeds scherper conflict brengen met het Russische kamp, in het bijzonder met de CPSU, die eens te meer het verwijt krijgt toegeslingerd nog steeds niet de "noodzakelijke voorwaarde" geschapen te hebben voor samenwerking met de Chinese CP, t.w.:

"De ondubbelzinnige veroordeling van de vijandige daden die door haar leiding tijdens het bewind van Chroestsjow tegenover de Chinese communistische partij en de Chinese Volksrepubliek zijn begaan en die aan de bron liggen van de later ontvlamde broederstrijd".

De CPN wijst er de Franse CP dan ook op, dat onder deze omstandigheden de conferentie van Europese CP'en "een nieuwe hinderpaal" zal opwerpen voor een terugbrenging van de geschillen met de Chinese CP tot hun "practische proporties". Zij besluit met de verklaring dat naar haar mening op dit ogenblik alleen maar via bilaterale contacten gewerkt kan worden aan een verbetering van de relaties tussen de partijen. Deze laatste verklaring staat overigens weer lijnrecht in tegenstelling tot de bewering van Paul de Groot in zijn rede van 18 juli 1963: "De moeilijkheden van tegenwoordig zijn voor een groot deel veroorzaakt door te weinig beraad in internationaal verband en te veel bilaterale contacten."

Friedl Baruch schrijft een boek over de CPN

De in april 1966 uit de CPN geroyeerde ex-partijbestuurder drs. Friedl Baruch, heeft onder de titel "Linksaf naar Rechts" een boek geschreven, waarin hij op zeer gedocumenteerde wijze een kritische ontleding geeft van de CPN-politiek sinds medio 1963 (het tijdstip waarop de CPN haar huidige, autonome, anti-Russische koers ging varen).

Uitvoerig schildert hij de vele merkwaardige, opportunistische en kortzichtige politieke manoeuvres die in de loop der jaren zijn opgedoken uit "de toverhoed van De Groot". Een enkele maal gaat Baruch echter wat te ver in zijn conclusies, zo bijvoorbeeld waar hij poneert dat de CPN-leiding "alle hoofdstellingen van Peking" heeft aanvaard, en waar hij De Groot beschuldigt de politiek van vreedzame coëxistentie te hebben verworpen.

Een fout die mogelijk uit gebrek aan informatie voortspruit is zijn bewering dat de CPN-leiding behalve Chris Bischoff ("Rode Vlag"), geen andere leden van de pro-Chinese oppositie heeft geroyeerd. (Zoals bekend zijn in september 1966 ook de leiders van het "MLCN", Nico Schrevel en , uit de partij gezet).

Behalve de CPN-politiek in de laatste jaren (aangevuld met enkele saillante feiten uit de periode 1945-1963) neemt Baruch ook Paul de Groot zelf onder het mes. Hij schetst zijn "Chroestsjow-trauma", zijn "obsessie t.a.v. de Costduitse CP" en zijn "agententheorie" (De Groot schrijft het falen van zijn politiek gewoonlijk toe aan kuiperijen van in en om de CPN opererende Engelse, Amerikaanse, Duitse, Russische(!) en BVD-agenten).

Zeer kritisch en met uitvoerige bron vermelding reduceert Baruch de in 1965 verschenen memoires van De Groot ("De Dertiger Jaren") tot een opeenstapeling van geschiedvervalsing, zelfverheerlijking en politiek opportunisme.

De eindconclusie van zijn boek is: de CPN heeft nog wel de woordkeus van een communistische partij, maar ideologisch heeft zij met de essentie van het communisme, dat is de verbondenheid met de communistische wereldbeweging, gebroken.

Niet ten onrechte schrijft Baruch de afgang van de CPN in Nederland na 1945 voor een belangrijk deel toe aan het grillige beleid van De Groot. Men kan zich echter afvragen hoe deze partijdictator zich dan al die jaren heeft kunnen handhaven en zelfs het grote conflict van 1958 heeft weten te doorstaan, terwijl er toch kritisch denkende mensen in de CPN zaten, zoals Baruch die het thans allemaal zo goed blijkt door te hebben.

De ex-partijbestuurder zegt daar wel iets over in zijn boek, maar erg uit de verf komt dit kernpunt niet. Hij betoogt dat door de vijandigheid van buitenaf, de verdediging van de eenheid als het hoogste goed werd gezien in de CPN, en deze verdediging concentreerde zich in de loop der jaren rond de persoon van de man die - vaak door eigen schuld - het meest in de publieke verguizing stond: Paul de Groot.

Zo werd langzamerhand een aanval op De Groot - ook binnen de partij - ervaren als een aanval op de partij zelf. (Een standpunt dat Marcus Bakker aan het begin van dit jaar nog beklemtoonde tijdens een interview in het weekblad "Revue").

In deze sfeer - aldus Baruch - groeide de legende van het "diep politiek inzicht" van De Groot en de overtuiging dat men hem niet missen kon. Daardoor werd het ook moeilijk om een mogelijke opvolger te ontwaren met "dezelfde capaciteiten". En tenslotte, zo voegt Baruch er fijntjes aan toe, had niemand zin om door een aanval op De Groot voor "agent" te worden uitgemaakt die zich eindelijk, na "jaren van ondergronds gewroet" had blootgegeven.

Naast zijn grootscheepse aanval op Paul de Groot, keert Baruch zich eveneens tegen diens satelliet, de hoofdredacteur van "De Waarheid", Joop Wolff. Verder concludeert hij dat de dagen van Marcus Bakker ("de beste parlementariër die de CPN ooit heeft gehad") als politiek leider geteld zijn en dat Harry Verhey ("de meest talentvolle organisator binnen de CPN") bewust wordt opgeofferd aan een

rechtse gemeenteraadspolitiek, daar de CPN hém t.z.t. de "rekening van de kiezers" zal laten betalen.

"De Waarheid" reageerde in haar editie van 23 maart j.l. op het boek van Baruch - dat eind februari verscheen - met een scheldartikel van de hand van redacteur . Zonder veel argumentatie betitelde het boek met termen als "weerzinwekkend", "geraaskal", "onsmakelijk", "provocatorisch" en "bloemlezing van uit het verband gerukte citaten, vervalsingen en verdraaiingen".

Geheel volgens de door Baruch gesignaleerde "agententheorie" insinueerde dat de voormalige CPN-bestuurder tijdens de oorlog heulde met de Gestapo en - wat Baruch minstens even erg acht - met de Britse geheime dienst. Op grond van deze "recensie" heeft Baruch dan ook eind maart tegen "De Waarheid" (Joop Wolff en) een klacht ingediend bij de Raad voor de Journalistiek.

HOOFDSTUK III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

De Internationale Vrouwendag.

Op een in 1910 te Kopenhagen gehouden congres van de Socialistische Arbeiders Internationale (SAI) werd, op voorstel van de Duitse , besloten ieder jaar een Internationale Vrouwendag te organiseren ter ondersteuning van de eisen der vrouwen op sociaal en politiek terrein. Sindsdien is deze Internationale Vrouwendag in de socialistische en later in de communistische beweging een traditie geworden. Dit jaar organiseerde het Comité van Sowjet Vrouwen rondom de 8ste maart in Moskou een wereldvrouwencongres, met als hoogtepunt een symposium over het onderwerp "De vrouw in de maatschappij". Het congres werd door vertegenwoordigers uit 85 landen, waaronder Nederland, bijgewoond. Aan de vooravond van deze 57ste vrouwendag werd in het Kremlin een plechtige bijeenkomst gehouden, waaraan ca 6000 personen deelnamen, onder wie vele partij-prominenten. Zo zaten in het presidium o.m. , A.N. Kosygin, N.W. Podgorný, M.A. Suslow en . Tot de sprekers behoorden de voorzitter van het Comité van Sowjet Vrouwen, , en de presidente van de communistische Internationale Democratische Vrouwen Federatie (IDVF), . Laatstgenoemde riep op om de dag van de 8ste maart te maken tot een grote, wereldomvattende demonstratie van solidariteit met de Vietnamese vrouwen.

Wat de Nederlandse afvaardiging betreft, had de Russische Ambassade in Den Haag contact gezocht met de PSP en deze partij verzocht twee afgevaardigden naar het congres te willen zenden. De PSP accepteerde deze uitnodiging en op 3 maart j.l. vertrokken de vicevoorzitter van de PSP-partijraad, , en mevrouw , als gasten van het Comité van Sowjet Vrouwen voor een 14-daagse reis naar de Sowjet-Unie, uitgeleide gedaan door o.a. de 1e en 2e secretaris van de Russische Ambassade in Den Haag en de PSP-voorzitter .

Dat de communistische Nederlandse Vrouwen Beweging (NVB) niet werd uitgenodigd een afvaardiging naar het congres te zenden, moet

worden gezien in verband met het feit, dat de NVB zich geheel conformeert aan de autonomie-politiek van de CPN en dus voor deze buitenlandse contacten geen belangstelling meer heeft.

Dat de Russen echter, met "begrip" voor deze situatie, aan de NVB voorbijgingen en contact zochten met de PSP, viel bij de communisten uiteraard ook in slechte aarde. "De Waarheid" (4 maart) merkte tenminste beschuldigend op, dat ook in het verleden al "meermalen anti-communistische figuren uit de PSP door de Sowjet-Unie voor bezoeken waren uitgenodigd".

Ook in Nederland stond de Internationale Vrouwendag dit jaar in het teken van de solidariteit met het Vietnamese volk. Op 19 maart organiseerde de NVB in het CPN-partijgebouw "Felix Meritis" te Amsterdam, ter viering van haar "eigen" vrouwendag, een grote fancy-fair. De opbrengst was bestemd voor de aankoop van medicamenten voor Vietnam. In een toespraak legde de secretaresse van de NVB, H.J. van Ommeren-Averink, er nog eens de nadruk op, dat de NVB al het mogelijke moest doen om de strijd van het Vietnamese volk daadwerkelijk te steunen. Met de volgende woorden sleepte zij, zoals gebruikelijk, ook de dreiging van het Westduitse revanchisme er nog eens bij: "Als het mogelijk is de grenzen van Noord-Vietnam te schenden, door bombardementen in dat land uit te voeren zonder dat daar iets tegen gedaan wordt, dan moedigt dit de reactionaire krachten in West-Duitsland aan, die met kracht er naar streven, eigen kernwapens ter beschikking te krijgen".

Tijdens deze feestelijke bijeenkomst werd een motie aangenomen, gericht tot de leden van het parlement, waarin werd geëist, dat de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Zuid-Vietnam zouden worden verbroken. Tevens werd de regering verzocht druk op de Verenigde Staten uit te oefenen om haar troepen uit Vietnam terug te trekken.

Maatregelen tegen Vernu en VCU-Reisdienst.

Het besluit van het CPN-partijbestuur tot terugtrekking der CPN-leden uit de communistische toeristische organisaties - waarover uitvoerig is geschreven in hoofdstuk II - komt vooral hard aan

voor Vernu, het reisbureau van de Vereniging Nederland-USSR. Liquidatie van de VCU-Reisdienst*) behoeft geen onoverkomenlijke problemen op te roepen, al zal de leiding van deze, door de Nederlandse Vredesbeweging opgezette, organisatie er weinig gelukkig mee zijn de opdracht daartoe te ontvangen aan het begin van het zomerseizoen, nu al talloze boekingen voor buitenlandse vakantiereizen zijn gedaan. Na opheffing van deze betrekkelijk kleine reisdienst kan de Nederlandse Vredesbeweging echter overgaan tot de orde van de dag en zich opnieuw bepalen tot vraagstukken van oorlog en vrede.

Met Vernu is het anders gesteld. In de eerste plaats is Vernu een - ook officieel erkend - reisbureau, dat mede relaties onderhoudt met en verplichtingen heeft aan niet-communistische reizigers en organisaties. In de tweede plaats is Vernu agent van het Sowjet-Russische staatsreisbureau Intourist. Als zodanig heeft het een, vooral de laatste jaren steeds duidelijker wordende, voorkeur-behandeling van de zijde der Russen genoten. In de derde plaats zijn Vernu en de Vereniging Nederland-USSR zo nauw aan elkaar verbonden, dat het onmogelijk is maatregelen tegen Vernu te nemen, zonder tegelijkertijd Nederland-USSR zwaar te treffen.

Ten aanzien van Nederland-USSR kan thans worden gesproken van een open conflict met de CPN-leiding. De ernst van de situatie blijkt vooral ook uit het feit, dat Wim Hulst - directeur van Vernu en algemeen secretaris van de Vereniging Nederland-USSR - heeft geweigerd zich neer te leggen bij het besluit van het partijbestuur en in verband daarmee is geschorst als lid van de CPN. Hulst heeft zich - zoals in vorige maandoverzichten enkele malen is aangegeven - geruime tijd alle mogelijke moeite getroost een open conflict tussen de Vereniging Nederland-USSR en de CPN te vermijden.

De teerling is geworpen. Blijft de vraag op welke wijze de Russen de Nederlandse vriendschapsvereniging over de Rubicon zullen helpen.

*) VCU = Vereniging voor Culturele Uitwisseling.

HOOFDSTUK IV

ANDERE GROEPERINGEN

Paasdemonstraties 1967

Op vele plaatsen in de wereld zijn gedurende de afgelopen Paasdagen de traditionele anti-oorlogs-marsen en demonstraties gehouden, waarbij het herhaaldelijk tot ongeregelheden is gekomen. De bekende jaarlijkse Aldermaston-mars in Engeland eindigde bijvoorbeeld in een grote demonstratie op het Trafalgar Square te Londen, waarbij circa 10.000 personen betrokken waren. Hier werden verschillende arrestaties verricht, onder meer omdat een groep van honderd anarchisten zelfgemaakte rookbommen naar het sprekerspodium begon te gooien. Ook de Paasdemonstraties in Amerika, zoals in Chicago onder leiding van Ds. M.L. King, verliepen niet zonder incidenten. In New York vond op Eerste Paasdag een nieuw soort "happening" plaats in het Central Park, een zogenaamde "be-in", waarop de tienduizend deelnemers zich naar eigen believen konden vermaken. In West-Duitsland waren in totaal 40.000 personen bij de verschillende Paasdemonstraties betrokken. In West-Berlijn hanteerden de demonstranten een nieuw wapen: de "Paasbommen", met rode verf gevulde eieren. Vooral het Amerika Haus, een Amerikaans cultureel centrum, kreeg een hoeveelheid van deze Paasbommen te incasseren. Eieren - zij het niet gevuld met rode verf - en rookbommen werden ook als wapen gehanteerd tijdens de Paasacties in Nederland, waarvan de voorname evenementen wel de "ABC-Vietnam-protestmars" en de daarop aansluitende "Paasmars 1967" waren.

De ABC-Vietnam-protestmars werd georganiseerd door een werkgroep van links-socialistische en pacifistische jongeren, in de rug gesteund (o.a. met geld en goede raad) door het pacifistische "Comité 1961 voor de vrede" en de "Actiegroep Vietnam". De rond 500 jeugdige deelnemers, onder wie 150 buitenlanders, kwamen op vrijdagavond 24 maart te Rotterdam bijeen. Op 25 maart legden zij te voet het parcours van Rotterdam naar Den Haag af, op 26 maart trokken zij naar Leiden en vandaar per bus naar Haarlem, op 27 maart ging de stoet, wederom te voet, van Haarlem naar Amsterdam. In de verschillende overnachtingsplaatsen vonden 's avonds allerlei festiviteiten plaats, zoals beat-festijnen, een filmvoorstelling en een fakkeloptocht.

Evenals in 1966 ging de mars gepaard met ongeregelheden, ten gevolge van het provocerend optreden van een aantal radicale jongeren. De eerste rookbommen ontploften in Rotterdam, toen in de nacht van 24 op 25 maart enkele demonstranten hun protest deden horen bij een aantal buitenlandse oorlogsbodems in de Parkhaven. Op 25 maart vonden omvangrijker incidenten plaats, toen de ABC-mars in Den Haag was gearriveerd. Een demonstratie voor de Amerikaanse Ambassade ontaardde in het gooien van eieren en rookbommen. Verscheidene demonstranten werden door de politie aangehouden. Ook bij het gebouw van de Binnenlandse Veiligheidsdienst moest hardhandig worden ingegrepen, teneinde erger te voorkomen. Het behoeft geen betoog, dat de demonstranten weinig waardering wisten op te brengen voor deze inbreuken (althans naar hún mening!) op de demonstratievrijheid. Vandaar dat men op 26 maart besloot, alvorens Den Haag te verlaten, hiertegen nog te demonstreren bij politie en burgemeester. De inzet van extra politiepersoneel verhinderde deze opzet. Kort daarop hadden de demonstranten een tweede teleurstelling te verwerken, toen zij een sit-down-demonstratie begonnen voor de hekken van het circus Boltini, dat zijn tenten had opgeslagen op het Haagse Malieveld. Circusdirecteur Toni Boltini zond zijn dompteur met vier grote olifanten buiten de hekken, waarop de demonstranten overeind schoten om snel hun protestmars te vervolgen! De schrik zat hen kennelijk in de benen, want de in Den Haag tot rond 2.000 demonstranten aangegroeide groep slonk tot enkele honderden en legde het verdere parcours af, zonder al te veel moeilijkheden te veroorzaken.

In Amsterdam sloten de deelnemers aan de ABC-Vietnam-protestmars zich op 27 maart aan bij de traditionele "Paasmars". Deze werd als gewoonlijk georganiseerd door het pacifistische "Comité 1961 voor de vrede". Ditmaal echter niet in samenwerking met de communistische "Nederlandse Vredesraad" (NVR), maar met de "Actiegroep Vietnam". De communisten hebben zich dit jaar geheel van de "Paasmars" gedistancieerd, hetgeen ongetwijfeld is geschied op aandrang van het CPN-partijbestuur. (Zie hiervoor het M.O. van februari j.l.) In dit verband is het opmerkelijk, dat "De Waarheid", die in voorgaande jaren vele kolommen aan de "Paasmars" wijdde, er ditmaal slechts een kort bericht over publiceerde. Het feit, dat de Paasactiviteiten dit jaar zonder communistische deelname tóch grote belangstelling trokken (in Amsterdam liepen ruim 2.000 personen mee) zal voor de communisten wel een bit-

tere pil zijn geweest!

Na afloop van de Paasmars vond in de RAI nog een bijeenkomst plaats, waar enkele sprekers de mening van de demonstranten vertolkten door een fel protest te laten horen tegen de kernbewapening en tegen de oorlog in Vietnam.

Het protest tegen de Vietnamese oorlog vormde dit jaar trouwens het belangrijkste thema van de Paasactiviteiten, die daardoor afweken van hun oorspronkelijke motivering: "tegen het vervaardigen, in voorraad houden, beproeven, verspreiden en gebruiken van kernwapens, waar ook ter wereld". Dit verschijnsel heeft zich overigens niet alleen in Nederland voorgedaan. Zowel de in West-Duitsland gehouden marsen als de Aldermaston-mars in Engeland stonden ditmaal in het teken van "more basic values" en wilden in de eerste plaats een protest doen horen tegen de oorlog in Vietnam. Daar dit protest, zowel in het buitenland als bij ons, zich met de gebruikelijke eenzijdigheid voornamelijk tegen de Amerikaanse interventie richtte, vertoonden de Paasdemonstraties dit jaar een sterk anti-Amerikaans karakter.

Een tweede kenmerk van de dit jaar gehouden Paas-acties was de grotere rol van de jongeren. De ABC-protestmars stal dit keer de show, maar ook de Paasmars trok vooral jeugdige betogers. De meer radicale jongeren - met name de provo's - wisten daarbij een duidelijk (provocerend) stempel op de manifestaties te drukken, niet tot ieders genoegen overigens. Zo werd vernomen, dat de leiding van het "Comité 1961 voor de vrede" geenszins in haar schik was met de wijze waarop dit jaar de marsen zijn verlopen. Het optreden en uiterlijk van bepaalde jongeren ging haars inziens ten koste van de waardigheid van het protest. Ook het feit, dat verscheidene jongens en meisjes tijdens de mars de nacht samen in één slaapzak doorbrachten, was voor velen een ergernis. In dit verband zij opgemerkt, dat ook vorig jaar de ABC-protestmars zich kenmerkte door het zedeloos gedrag van sommige deelnemers.

Als afsluiting van de Paasactiviteiten werd op 27 maart 's avonds een begin gemaakt met een "picket-line" bij het Hoofdkwartier van AFCENT in Brunssum. De organisatie hiervan lag eveneens in handen van enkele figuren uit het "Comité 1961 voor de vrede" en de "Actiegroep Vietnam".

Het anarchisme en de huidige gezagsproblematiek

Onder het thema: "Anarchisme een miskende stroming?" hield de Organisatie van Studenten in de Geschiedenis van 20 tot en met 22 maart j.l. haar jaarlijks congres in Groningen. Rond dit gebeuren werd, onder supervisie van de bekende anarchist en medewerker van het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis (Amsterdam), , tevens een tentoonstelling over de geschiedenis van het anarchisme ingericht.

Het motief voor deze onderwerpskeuze ligt waarschijnlijk daarin, dat het OSGN-bestuur het verschijnsel anarchisme niet alleen belangwekkend vindt, doch tot op zekere hoogte ook actueel. De organisatoren achtten het congres, dat circa 100 personen trok, een succes.

Referaten werden gehouden door de hoogleraren , , en , alsmede door de anarchist en . Binnen dit kader sprak ook nog de bekende ex-anarchist Dr. A.L. Constandse voor de Groninger Studensociëteit Unitas.

De behandelde stof viel in grote lijnen in twee delen uiteen:

- a. een beschouwing van de geschiedenis van de anarchistische beweging, met name toegespitst op de oorzaken van haar falen;
- b. een beoordeling van hedendaagse verschijnselen en de kansen op herleving van het anarchisme, zij het in geheel nieuwe vormen.

Ten aanzien van de vraag, waardoor het anarchisme nooit van grotere betekenis is geworden en in feite met de Spaanse burgeroorlog als beweging ten onder is gegaan, varieerden de meningen der inleiders.

weet dit aan de anti-vrijheidselementen in de moderne maatschappij en de misrekening der anarchistten in de wil van het proletariaat om tot massale protestdaden over te gaan. Dr. Constandse meende - sprekende over het Nederlandse anarchisme - dat dit in zijn groei was blijven steken omdat het principieel de partijvorming afwees en uit fundamentele overwegingen (geweldloosheid en anti-militarisme) geen deel had aan de Spaanse burgeroorlog en het verzet in Nederland tegen de Duitse overheersers. Hij oordeelde het anarchisme de uiterste consequentie van de democratie, doch zag in de huidige tendens naar uitbreiding van de democratie geen rol meer weggelegd voor de anar-

chisten, wier ideaal van "staatloosheid" in de moderne maatschappij met haar "verzorgingsstaat" onwerkkelijk is geworden.

Prof. verweet het anarchisme de aansluiting te hebben gemist aan een toenemende industriële samenleving en haar heil gezocht te hebben in idyllische maatschappij-vormen. Het primitieve anarchisme - zo stelde hij - was slechts een appèl aan de massa's, die de overgang naar de industriële maatschappij psychisch niet konden meemaken en geloofden in de verlossingsgedachte van een vrijheid zonder staatsdwang. Het was negatief gericht in haar streven naar grote vernietigingsdaden.

De meeste inleiders beantwoordden de vraag of het anarchisme als stroming miskend was, ontkennend. Men vond dat daaraan ruimschoots aandacht was gegeven in diverse publicaties, zoals die van de gebroeders , het echtpaar , Prof. en .

Een deel der referenten constateerde een herlevende interesse voor anarchistisch denken, in nieuwe vormen, dat zij betitelden als neo-anarchisme. bijvoorbeeld noemde dit neo-isme een uitvloeisel van de drang naar het dragen van meer eigen verantwoordelijkheid van het individu, zulks vanuit de huidige situatie van grotere maatschappelijke zekerheid. Symptomen daarvan zag hij in zowel Oost- als West-Europa, terwijl de New Left-beweging in de Verenigde Staten volgens hem al evenzo neo-anarchistische trekken vertoonde. Zijns inziens was niet meer de Franse revolutie belangrijk, ook niet de strijd van de arbeidersbeweging, doch ging het in deze vernieuwing om een zo groot mogelijke deelneming van allen aan een democratisch bestuur. Met andere woorden stelde hij met prof. - die deze revival samenvatte als de door de jonge generatie (in en na de tweede wereldoorlog geboren) opnieuw aan de orde gestelde vraag naar de rechtvaardiging van macht en gezag - de afwerping van negentiende-eeuwse vormen als voorwaarde voor een zekere herleving van het anarchistisch denken. Toch zei Prof. eraan te twijfelen, dat een hernieuwd anarchisme belangrijk zou kunnen bijdragen tot een definitieve oplossing voor de vele samenlevingsproblemen.

 noemde het anarchisme in laatste instantie een zaak van moraal en geloof, het geloof, dat wij iets aan de wereld kunnen veranderen. Dit vrijheidsgeloof zou een waardevol tegenwicht kunnen vormen voor de toenemende bureaucratisering, zoals vanuit dit

geloof bijvoorbeeld ook de ongeremde consumptie-maatschappij zou kunnen worden omgebogen naar een behoefte-productie-maatschappij. Ook Prof. zag een mogelijkheid voor een aanvaardbaar neo-anarchisme, n.l. in zijn traditionele waakzaamheid tegen de technificering van de maatschappij, de bureaucratie en de vervreemding. In het optreden van de provo's zag hij hiervan een - zij het onrijpe - manifestatie. Een herleving echter van het anarchisme in zijn oude vormen achtte hij onmogelijk.

Samenvattend kan gezegd worden, dat men het er wel over eens was, dat het oude anarchisme geen herlevingskansen heeft, doch dat nieuwe vormen van anarchisme, mits in positieve banen geleid, een zekere plaats en waardering zouden kunnen verkrijgen.

Tenslotte kwamen de provo's er in de spiegel van het klassieke anarchisme niet zo best af. Constandse zag in hen weliswaar nog een variatie van de klassieke anarchisten, maar noemde hun beweging klasloos (met hun aanhang voornamelijk onder middelbare scholieren en studenten). Ook herkende nog anarchistische trekken bij de provo's. Hun betekenis ligt naar zijn mening echter meer in de reacties, die zij hebben opgeroepen, dan in het provoceren zelf.

STAKINGSOVERZICHT MAART 1967

Bedrijf	: Bouwobject in Banne Buiksloot, Amsterdam-Noord, van Haagse Aann.Mij Intervam.
Aanleiding	: Onderaannemer-schilderpatroon weigert accoord te gaan met de door de Amsterdamse schilders geëiste betalingen.
Inmenging vakbonden	: ANB(NVV) had onderhoud met directie.
Resultaat	: --
Aantal werknemers	: 150.
Aantal stakers	: 7 schilders en 4 glaszetters.
Duur van de staking	: Sedert 6 maart. Duurt voort.
Bedrijf	: Idem.
Aanleiding	: Tewerkstelling nieuwe ploeg schilders van buiten Amsterdam in de plaats van de stakers (zie boven). Directie riep politiehulp in.
Inmenging vakbonden	: Communistische schilderscommissie pro solidariteitsstaking.
Resultaat	: --
Aantal werknemers	: 150 bouwvakarbeiders.
Aantal stakers	: 150.
Duur van de staking	: 10 maart des namiddags.
Bedrijf	: Schroefboutenfabriek P. van Thiel & Zn, te Beek en Donk.
Aanleiding	: Verplaatsing van 35 man naar andere sector, die daardoor minder gingen verdienen.
Inmenging vakbonden	: --
Resultaat	: Nadelige gevolgen voor 35 werknemers, voorlopig opgeschort.
Aantal werknemers	: 180.
Aantal stakers	: 150.
Duur van de staking	: 24 maart.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
27 maart - 3 april 1967	9e IUS-Congres.	Mongolië (Ulanbator)	Intern.Unie v. Studenten.
* 24-27 april 1967	Conf.Europese CP'en.	Karlovy Vary	Oost- en West- europese CP'en.
* 3-7 mei 1967	Vergadering Bureau, Commissies, Exec. Raad WFWW.	Oost-Berlijn	Wereldfederatie Wetenschappe- lijke Werkers.
* 6-7 mei 1967	Malente-herdenking.	Malente (W.Duitsland)	O.a.Landelijke Org.Invaliden- tochten.
* 9-12 mei 1967	Verg.internat. secre- tariaat CVC.	Polen	Praagse Chr. Vredesconf.
* 13-16 mei 1967	Provinciëntocht.	Door het ge- hele land	Alg. Ned. Jeugd- verbond.
23 mei 1967	NVB-stertocht.	Zwolle	Ned.Vrouwenbe- weging.
* 15-17 juli 1967	Conferentie over Vietnam.	Stockholm	Wereld Vredes- raad en Inter- nat.Conf.Dis- armament and Peace.

* nieuw, c.q. aangevuld.